

вания которых можно наряду с травянистыми многолетниками шире применять видовой и сортовой ассортимент лиан и кустарников. Всестороннее изучение группы почвопокровных растений дает возможность целенаправленно использовать их для получения устойчивого покрова как на открытых местах, так и под пологом насаждений, а также усилить декоративный эффект в растительных композициях.

Казімірова Л.П.
ЕФЕМЕРОЇДИ БОТАНІЧНОГО САДУ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ботанічний сад Хмельницького національного університету, м.
Хмельницький
e-mail: Lkazimirova@ukr.net

Втрата біорізноманіття належить до тих проблем сучасності, розв'язання яких не можна відкладати на потім, бо воно є найважливішим природним ресурсом, глобальним надбанням всього людства та національним надбанням кожної держави.

В останні десятиріччя значна частина біорізноманіття набула статусу раритетної внаслідок господарської діяльності людини. До рослин, які виявились найбільш чутливими до антропогенного пресу можна віднести ефемероїди. Радянська традиція привозити із замиської прогулянки чи дарувати букетик лісових ранньовесняних квітів має страшні екологічні наслідки для екосистем і багато рослин цієї групи вже важко знайти в їх природних місцезростаннях. Ареали первоцвітів катастрофічно зменшилися, і сьогодні більшість з них є рідкісними та зникаючими, занесеними до Червоної книги України чи переліків рослин, які охороняються на регіональному (обласному) рівні.

Найдієвішим засобом збереження рослинного і тваринного світу є система охорони *in situ*. Збереження раритетних видів рослин *ex situ* на сьогодні є важливим і перспективним заходом активної охорони фіторізноманіття.

Поділля характеризується найбільшою кількістю лісових ефемероїдів (Онищенко, 2007). У Ботанічному саду Хмельницького національного університету зібрано колекцію ефемероїдів (в т.ч. довговегетуючих) подільської діброви в кількості 29 рослин, зокрема: *Adoxa moschatellina* L., *Allium ursinum* L., *Anemone nemorosa* L., *A. ranunculoides* L., *Arum besseranum* Schott, *Hepatica nobilis* Mill., *Convallaria majalis* L., *Corydalis cava* (L.) Schweigg. et Koerte., *C. solida* (L.) Clairv., *Crocus heuffelianus* Herb., *Dentaria bulbifera* L., *D. glandulosa* Waldst. et Kit., *Ficaria verna* Huds., *Gagea lutea* (L.) Ker.

Gawl., *G. minima* (L.) Ker. Gawl., *Galanthus nivalis* L., *Isopyrum thalictroides* L., *Majanthemum bifolium* (L.) F. W. Schmidt, *Mercurialis ovata* Sternb. et Hoppe, *Polygonatum latifolium* Desf., *P. multiflorum* (L.) All., *P. odoratum* (Mill.) Druce, *Pulmonaria angustifolia* L., *P. mollis* Wulf. Ex Hornem, *P. officinalis* L., *Scilla bifolia* L., *Scopolia carniolica* Jacq., *Stellaria holostea* L., *Viola odorata* L. Вони зростають на ділянках «Подільська діброва», «Мала діброва», «Болонський модуль».

Степові, лучні ефемероїди Волино-Поділля та інших регіонів України зростають на інших ділянках ботанічного саду: *Adonis vernalis* L., *Anemone sylvestris* L., *Erythronium dens-canis* L., *Galanthus elwesii* Hook. fil., *Leucojum vernum* L., *Hyacinthella leucopaea* (C. Koch) Schur., *Fritillaria montana* Hoppe, *Primula elatior* (L.) Hill., *P. veris* L., *Pulsatilla vulgaris* Huds., *P. pratensis* (L.) Mill. s.l. та ін.

Adonis vernalis L., *Allium ursinum* L., *Crocus heuffelianus* Herb., *Erythronium dens-canis* L., *Fritillaria montana* Hoppe, *Galanthus elwesii* Hook. fil., *G. nivalis* L., *Leucojum vernum* L., *Scopolia carniolica* Jacq., *Pulsatilla vulgaris* Huds., *P. pratensis* (L.) Mill. s.l. занесені до Червоної книги України.

Калашник Г.В.
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДИНИ
САСТАСЕАЕ JUSS У БОТАНІЧНОМУ САДУ
ІМ. АКАД. О.В. ФОМІНА

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ННЦ «Інститут біології», ботанічний сад імені акад. О.В. Фоміна, м. Київ
e-mail: gal4enok28@ukr.net

Родина *Cactaceae* за сучасною номенклатурою нараховує понад 1700 видів, більшість з яких є стебловими сукулентами. Ареал їх поширення є дуже широким: від посушливих пустель до тропічних лісів. При цьому, ці рослини мають високі декоративні якості, ряд специфічних анатомо-морфологічних та екологічних особливостей. В наш час більше половини видів *Cactaceae* належать до категорії рідкісних та зникаючих. Ефективні заходи з охорони сукулентних рослин в цілому, як відмічено у «Стратегії ботанічних садів з охорони рослин», базуються на можливості збереження рослин *in situ* та *ex situ*. Останнє також дозволяє більш детально вивчити їх біологічні особливості, виявити їх практичну цінність.

Формування колекції рослин родини *Cactaceae* у ботанічному саду розпочалось майже 140 років тому і зараз нараховує понад 1500 видів, різновидів, форм та сортів. При цьому більшість видів колекції занесені